

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII, Número 2128

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 24 d'Octubre de 1919

LES LLEVADORES

—Pobres dels barcelonins, el dia que ens sindiquem
nosaltres!...

Vapors TAYÀ

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

VAPOR CAPITÀ REVUELTA

SORTIDES. — De Barcelona: Els dimecres a la 1 de la tarda. — De Gènova: Els dissabtes a la 1 de la tarda

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert en els menjars - Perruqueria - Manicura - Quartos de bany, & &

VAPOR TERESA TAYÀ

SORTIDES. — De Barcelona: Els dissabtes a les 7 de la tarda. — De Gènova: Els dimecres a les 7 de la tarda

Per a informes dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÀ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

EN MADRID: Conde Xiquena, 8

EN GÈNOVA: Carpi & Figli (Portici Vittorio Emanuele)

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a províncies

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Ósticos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifas
Gota

UROMETINA
LAMBLOTTE HERMANOS

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

SOLER i TORRA GERMANS

BANQUERS

VALORS :: CUPONS :: GIROS :: CANVI

Negociem tots els cupons
de venciment 1.º d'octubre

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

Antoni López

IMPRESSOR

Treballs de luxe i econòmics,
comercials, edicions,
e impressions de totes menes

Olm, 8. — BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

EL POBRE HOME

AQUEST home sóc jo. O bé, vosaltres, amics, que procureu passar per la vida senzillament, tenint per tota aspiració *l'aurea mediocritas* d'Horaci. Però com més acoteu el cap, més entrepeceu amb les coses, car ja és sabut que...

Mireu, aquest amic té un catalanisme mansoi, un lliberalisme d'aquell que els homes de l'antiga esquerra nomenaven anglès per a no dir que era conservador, fluctua en-

tre sindicat-se o no, i s'escarrassa per a tenir més un duro que una cabòria. I aquest amic passà per les Rambles i va [rebre uns cops de sabre, no's va sindicat i els obrers li declararen el boicot. Ja sindicat, tingué de deixar la casa perquè treballava amb esquirols. Li digueren que la llei del món consistia en xafar als individus per a que la col·lectivitat triomfés. La llei del món s'havia projectat contra d'ell i tota la història present se projectava contra la seva tranquil·litat i els seus cabals. Per a consolació li advertiren que aqueix esperit antiindividualista era el germanisme imposant-se malgrat la desfeta, i ell, francòfil fervorós, va pensar que ell, que ho perdia tot, havia també perdut la guerra.

Damunt del pobre home cauen tots els trasbalsos socials. Si la producció minva, si els salaris augmenten, si les hores de treball disminueixen, ell, el pobre home, veu, esfereït, la impotència del seu portamonedes. Ara, ja no pren cafè perquè estan tancats. Ja no fa ressupò, perquè no hi troba enlloc taula parada. No pot portar els seus trajos a la tintoreria, per a estalviar-se la nova indumentària de hivern; perquè estan en vaga els tintorers. No pot ni comprar quan surt de la feina, perquè les botigues són tancades en nom de la llei del descans. És el manxaire que paga totes les culpes agenes i reb tots els cops. En el teatre de la vida—de la vida cara i de la mala

vida—podria recitar les dècimes de Segimon: Quin delictu ha comès contra els déus, naixent?

Ara el pobre té un doble desig que s'unifica: l'esbotzament del món. O una dictadura o la revolució; o la vella llibertat contractual, o el sindicalisme triomfant; o propietat privada, ben privada, o comunisme ben comú; o tot, o res. La seva ànima l'empenyerà lo mateix a fer-se sometent que descamisat, a guardar les fàbriques que a cremar-les. De mica en mica se va apoderant d'ell aquella decisió dels tímids quan se cansen d'ésser-ho. Demana el final, creient que ja s'han representat totes les escenes. Fa com el llegidor neguitós, que patint pel desenllaç, salta els capítols, cercant-lo.

I és la tragèdia íntima de molts que desitjaven l'adveniment dels temps nous. No són arribats encara, i ja diem com el republicà francès de la segona república: «Que n'era d'hermosa la República sota l'imperi!» I quan comencen les igualtats, quan aquella Vida, amb majúscula, que cantavem quan sortia *La Publicidad* de la nit, amb les odes d'En Marquina, i l'Ignasi Iglesias començava a estrenar, i En Pere Romeu servia en els IV Gats, hores i més hores, pensen si tindrà raó En Talleyrand, si «sols els que han viscut el vell règim conegueren l'alegria de viure».

Erudició, fem erudició a L'ESQUELLA! Decididament tot està trasbalsat i jo sóc el més desdixat dels pobres homes.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Els "lleons" consistorials

Al fi ha caigut per a no alçar-se ja més la Comissió famosa d'Escorxadors, després de prop de dos anys de fer mans i mànegues en servei tan important com és l'abastiment d'un dels articles considerats com primer entre els de primera necessitat.

Factotum de la disolta Comissió especial d'Escorxadors ha sigut el senyor Guerra del Rio. El senyor Mauri, president de dret de la Comissió, s'ha limitat a fer, en la mateixa, el paper gens airós de «senyor Mariano». Qui en

EL DARRER TRAGO

—Vol que li aboni els honoraris, doctor?...
—No vè d'aquí; si acàs ja els cobraré a la viuda.

EL DESCANS DEL MIG DIA

—Bon senyoret, cinc centimets, que encara no hem dinat.
—Es inútil; de 1 a 3 tinc les butxaques tancades.

realitat ha manat en la Comissió, qui ha donat en tot moment la cara responent dels actes imputats a la mateixa, ha sigut el nomenat bellugadiç regidor radical, quals glòries administratives no envegem, en aquest cas, poc ni molt.

Per espai de dos anys ha pogut el senyor Guerra del Rio tallar i cosir, al seu gust, en el departament d'Escorxadors. L'acció fiscalitzadora del grop regionalista no ha sigut prou en barrar el pas als abusos i atropells de que en el capítol de les carns s'ha fet víctima a la ciutat, posposada en tot moment a la conveniència i a les mires particularíssimes del Comitè de Salut Pública disfregat de Comissió d'Escorxadors.

El regidor nacionalista senyor Giralt, president de la Junta de Ciències Naturals, portà l'altre dia al despatx de l'alcalde, a tres lleonets nascuts de la lleona «Sultana» de la col·lecció del Parc.

El senyor Martínez Domingo agrai la deferència del senyor Giralt.

—Faria un bon servei en el Consistori—digué un periodista que en aquell precís moment se trobava a l'Alcaldia al·ludint al tercet de cadells.

—Sobre tot, després del joc donat pels lleons de la «Lliga»—s'apressà a respondre l'alcalde, tan irònic i tan mossegaire com sempre.

JUST

A CAU D'ORELLA

El nou comte

Per a nosaltres que no tenim ni l'obsessió regionalista, ni el fanatisme sindicalista, el senyor comte de Caralt, no té altre defecte—fora de les seves idees—que la seva vanitat de nom noble. Es un bon senyor... Però les anècdotes fàtues corren i poc a poc En Caralt va delineant-se com un comte pitarresc.

Un dia se passejava per una de les seves fàbriques i com parlà amb alguns obrers i aquests no li guardessin aquelles consideracions i tractaments que ell creia li eren deguts, En Caralt se va queixar:

—No hi ha respecte, no hi ha respecte.

—Sí, senyor comte, sí, estem en temps molt difícils.

En Caralt va seguir:

—Perquè jo, pel meu títol i pels càrrecs tinguts me diuen exce'lència.

Aleshores l'obrer, familiarment, respongué:

—I deixi'ls dir, senyor Caralt, i deixi'ls dir.

Els Mots nefandes

A Perpinyà no's pot llençar el darrer crit nacional de Catalunya: «¡Hi ha cap pell de conill!» Ni anomenar al sabrós rosegador, sigui de bosc, sigui casolà, perquè es tingut el mot com a cosa impúdica. Quelcom així com el verb «cojer», a l'Argentina. I no diuen mai conill, sino llapí.

I succeí que'l senyor president de la Mancomunitat en el seu viatge a Perpinyà, anà acompanyat del seu secretari que joh coincidència perillosa! se diu Cunill.

LO QUE DIUEN ELS MOSQUITS

—Suposo que la Censura no hi tindrà res a dir,
perquè ens mirem aquesta dona...

—¡Cosas veredes, el Cid,
que faran feblar las piedras!

Quan era presentat, els bons rossellonesos quedaven esverats:

—El senyor Cunill.

I murmuraven:

—Cunill? C'est drôle.

Tant ho era, que els catalans expedicionaris ja sabien el procediment per a fer girar el cap a tot un carrer o a tota una sala, cridant amb veu alta an el secretari d'En Puig i Cadafalch:

—Cunill!

I els perpinyanesos, responien alarmats:

—Foutre! Cunill!...

El gat i la rata

L'alcalde i l'Emiliano Iglesias estan jugant al gat i la rata. En Martínez Domingo empaita a l'Emiliano, i si aquest avança, avança l'alcalde, i si se retira, reula. Així ha succeït amb els afers dels arbitris arrendats i amb el de la Comissió d'escorxadors.

La solució seria per a l'Emiliano una interinitat, deixant En Martínez Domingo l'alcaldia. Però tossut s'ha incrustat en ella i ni viatja, ni es posa malalt, ni falta a cap sessió.

L'Emiliano Iglesias ha posat en una frase tot el seu desig despitat.

—Este hombre no deja la vara ni para ir a mear.

Divagacions de dos guàrdies

ARRENCANT-LOS de les muntanyes i planúries de Cáceres i Badajoz, els ficaren en un vagó i els portaren a Barcelona. En els quarters del grans pobles extremenys, en els Casinos, en les rectories, en els vagons dels trens se'n parlava molt de Barcelona. Ells, la parella formada per Rogeli Sánchez i Joan Esparza, en tenien una mala idea de la nostra ciutat, però una mala idea de manera diferenta. L'Esparza, un civil vell amb tot de galons de renganxat a la màniga, que havia estat a Sevilla i a Madrid, se creïa que la nostra ciutat era això un Sevilla o un Madrid, però poblat per gent dolenta, que tenien ràbia a tots els espanyols i especialment an ells, als de la benemèrita.

L'altre, fet el servei militar en una petita capital, entrà en el cos benemèrit i l'engegàren de parella amb el vell a correr boscos d'alzines i camps de civada o blat. No sabia res de grans urbs, però fiat en lo que deien creia arribar a una terra on el civil tenia que anar sempre amb un dit en el disparador del maüßer.

Abans d'arribar, vegeren vinyes i vinyes, després, camps molt ben treballats i se trobàren amb que a cada dos passes hi havia una estació i entre estació i estació cases i casetes.

A una altra parella que els acompanyava En Sánchez no feia més que preguntar-li:

—Ja hi som?

—No encara, aviat.

Per fi, passat Cornellà, li digueren:

—Ja hi arribem, tregui el cap per la finestreta.

L'home ho feu i quedà tot parat davant de tantes xameneies com hi han en aquell pla del Llobregat.

—Baixem, ja?

—Ca, home! Si ara se comença.

Passaren pel baixador, i arribats a l'estació de França, anàren cap al quarter on mentre se treien les corretges i se rentaven cara i mans el jove digué al vell:

—No ens han insultat.

—No.

—Ni ens han tirat pedres.

—No, però ens miraven de regull.

—I ca! No heu vist quines noies més maques?

—Tant se m'endonen i amés no les entenc.

El sergent els cridà i un oficial els donà instruccions, a l'endemà ja feien guàrdia tots dos en un carrer dels aixamplis.

Era un passatge tot empedrat i asfaltat, els guàrdies passejaven amunt i avall un per cada acera.

No es deien res. Rumiaven. Pensava el vell:

—Vaja una gràcia portar-te, aquí, sinó fos perquè em falta poc per a arribar al retiro i entrar de secretari municipal a la Puebla no vinc pas. No entenc a ningú, els que passen no et diuen adéu ni res, tot el dematí que som aquí i de cap casa ens han ofert beguda.

I ademés, aquest mal que'm fan els peus. Maleit siga el dimoni, es ben trist això de caminar sempre sobre pedres. També m'agradaria saber lo que hi faig aquí passejant amunt i avall i sense poguer-te moure. Quan més divertit és perseguir a un lladregot, o anar per les carreteres aturan te on te ve bé apretant el pas per arribar a una masia on te daran un got de vi o te fregiran un bocí de cansalada. Maleïda Barcelonal!

Pensa En Sánchez:

—M'agrada això, m'agraden aquestes dones, el mal és que no fan gaire cas de l'uniforme, s'estimen més anar amb aquests xicots vestits de blau o de mig senyor. No les entenc però elles si que m'entenen i riuen quan els hi tiro una floreta i diuen: Uil un civil.

Tinc d'aprendre el català.

Resum: Tots dos deixaran el servei.

L'Esparza tornarà a La Puebla i serà secretari o carter o estanquer.

En Sánchez se quedarà a Barcelona, se vestirà de blau i abans de dos anys ja serà del Sindicat.

□ □

Un sastre es topa en plena Rambla amb un client mal pagador que és un gandul de marca.

—Gràcies a Déu que'l veig! Quan pensa saldar-me aquella factueta?

—Aviat,... aviat,... així que pugui.

—Però... treballi, home, treballi, que el temps és or.

—Ah, si?... Això rail... Així el pagaré amb el temps!

—¡Que un hombre de mi linaje descienda a tan ruin mansión!

L'HOME PASSIONAL

Estem en un cafè d'Aranjuez, mig ensopits, amb uns amics. Es en aquella hora cafetera que ja va de baixa el dominò, el mús i el tuti arrastrat. Estan posant les cadires arrencades damunt de les taules, sistema agressiu de treure'ns, quan entra diguem-ne... un senyor, que's dirigeix cap a nosaltres.

—Vostè és En «Xarau» de L'ESQUELLA?—em diu.

—Servidor—li responc.

—Ja fa temps que el conec de nom, i permeti'm que següi un moment.

I pren seient en la nostra taula.

L'home ve a tenir uns quaranta anys; és alt, magre, ossat i escardalenc. Té el nas vermell d'haver begut i els ulls morts de no haver begut prou. Té el front estret i els cabells espessos, que ja dubten d'ésser negres i es van tornant blancs per les voreres, d'unes orelles ofensives, i vesteix, diguem-ne pobrement, amb roba feta per un bon sastre.

Al poc de seure, amb aquella empena i franquesa que dona el vi quan aquest vi va fent la bullida, se m'encara seriós i em diu:

—Vostè a mi, naturalment, no'm coneix, però ja em coneixerà. Jo sóc un home, tal com me veu, que camino pel món sense ànima.

—Celebro tant...

—Deixi'm expressar. Sóc un home que va sense ànima i un passional. Jo sóc un passional. Abans d'ànima ja en tenia. En tenia tanta, que fins me'n sobrava, i el tenir-ne massa és lo que'm va perdre. Vostè no ha sentit a parlar del crim del cafè de F.? Doncs jo vareig ésser el protagonista? és dir, si el protagonista és el que mata i no els que moren...

—Còm dels que moren?

—Dels que jo vareig matar. Perquè un servidor, així com me veu, mal vestit i en estat de ruïna, vareig ésser el que va fer les dues morts que ja hauran arribat an els seus oïdos.

—La veritat: no sé de què'm parla.

—Doncs bé; com que vostè és un home que's fa càrrec de lo que li expliquen, li faré història dels meus actes.

—Vostè mateix...

—En tinc necessitat. Es un fet, el del meu diguem crim i que jo en dic justícia, perquè ho va ésser, que l'explico molt sovint per a alleugerir-me la consciència, i això que la meua consciència és tan clara com aquest llum, si fes més claror de la que fa. Jo havia estimat a una dona, que era una dona més que una dona. De tan dona es pot dir que no n'era. No trobo paraules per a explicar-li les seves facultats físiques, a més a més de les morals. No parlem dels ulls, ni del nas, ni de la boca, ni de les formes; és dir, més ben dit, no detallem, perquè era tan perfecta que se l'havia d'estimar en globo, o en conjunt, i així l'estimava. Estova boig, estava obcecat, tan obcecat i esma-perdut, que mentre jo em desdinerava amb joies, amb luxe, amb tot lo que volia, ella a l'ombra (Déu la tingui al cell!) em preparava la traïció, que a mí em duria a matar i a ella a morir, com va ésser el cas. Jo sóc passional,

com ja li he dit. En sóc més de lo que'm convenia i de lo que li convenia an ella. Per no entrar en pormenores que no escaurien en aquest lloc ni en aquest moment, sols li diré que una nit els vareig trobar junts an el cafè de F., i pim... pam... pim... pam... quatre tirs, i l'adúltera i el company de pecat varen quedar estesos allí terra. Tots vostès recordaran el fet aquest d'aquell cafè de F.

Tots els de la taula el recordaven i varen quedar parats de la franquesa amb que aquell home s'explicava.

—I vos varen absoldre?—vareig dir jo.

—Naturalment que'm varen absoldre. No li he dit que jo era passional? Que no n'era de passional el meu fet, que hi ha qui en diu crim?

—Jo no crec que n'hi hagi cap de crim—li vaig contestar—que no ho sia de passional. El que mata per robar és un passional dels quartos. El que mata per amor és passional de la gelosia, i el que mata per venjança és el passional de l'odi.

—Però jo ho devia ésser més, perquè em varen portar a un manicomi.

—I quant temps vareu estar-hi?

—Quatre mesos.

—I ja esteu ben curat?

—No ho he estat mai boig; però cregui que'm costa prou suors el delurar-me les passions. Perquè jo, quan tenia vuit anys, era una esca a la vora d'un misto. Un dia, per un no res que no valia quatre pesetes, vareig tirar dos tirs a un amic, que va estar ben aprop de morir-se.

—I també varen ésser passionals aquests trets?

—Em penso que sí, perquè no m'haurien absolt.

—I ara... què?—per fi vareig dir-li.

—Doncs ara, miri: lo que ja li he dit, que sóc un home que va sense ànima.

—I sense revòlver?

—Avui, sí, senyor.

—Això creieu que'm tranquil·litza. I ara, què feu? Què penseu fer?

—Es lo que jo vui preguntar-li, com a home d'experiència. Què tinc de fer ara? On he de caure? He d'anar a Amèrica a oblidar? Em deixaré caure an el treball? Em donaré a la beguda? He de suïcidar-me?

—No... això no! Tot, menys el suïcidar-se. Haveu fet dos morts, prop de tres? Sou jove encara per a anar seguint. Així és que perseverància. La qüestió és que totes les morts que aneu fent sien passionals, i com que totes en són... constància, que la societat vos necessita.

XARAU

ROMEA

Flacs naixem, flacs vivim, títol lleig que sembla arrencat d'aquella col·lecció de frases grotesques que's feu popular amb el nom de *El català mare de totes les llengües*, és una divertidíssima comèdia en tres actes, amb la qual En Pous i Pagès, el seu autor, sembla haver emprès un nou camí; el camí no massa gloriós, però sempre pràctic de fer concessions al públic del nostre teatre nacional, més disposat a la riulla grassa que a la llàgrima furtiva. No serem pas nosaltres

EL SENYOR ESTEVE DE CAÇA

—Caram!... Ara em recordo que encara no m'han donat la «licència».

quins tinguem empenyo en criticar-li aqueixa «media vuelta a la izquierda». Consignem el fet, perquè té relativa importància en un comediògraf de la talla de l'autor de *Damià Rocabruna*, i prou; no ens emboliquem en altres consideracions que la cosa podria suggerir-nos, perquè ni nosaltres tenim prou humor per a fer-ho, ni en aquesta secció se disposa de prou espai per a dedicar-s'hi.

L'obra fa gala de la més gran condició que pugui tenir una producció teatral: està perfectament construïda; la sòlida construcció de la farsa i la veritat psicològica de la major part dels tipus que hi intervenen és lo que favoreix més al seu èxit, que val a dir fou indiscutible. Pocs autors sabrien entretenir al públic tot un acte amb el sol incident d'una fa-

mília que, a l'hora de dinar, espera al noi enlairat a la categoria de tinent d'alcalde; i és que En Pous, a la traça d'enginyer naturalment les escenes, afegeix el dò de fer parlar també naturalment als personatges, suplint el recurs de la intensitat d'acció amb el recurs d'un interès parlat, portat amb més o menys lògica, però sempre amb discreció i amb gràcia. Per això l'auditori s'entretingué amb complacència durant el primer acte, se interessà vivament en el segon i en el tercer s'entregà per complet.

L'actualitat del tema, un dels temes palpitants—eternament i fatalment palpitants pels barcelonins—el tema de les *filtracions* municipals, contribuï a l'èxit sorollós, per més que amb tot això, com dèiem més amunt, la bellesa artística i li-

terària de l'obra no hi guanyi gaire; com no hi guanya res tampoc amb tipus com el d'aquell municipal encatronat, ni amb xistus com aquell «del cop de mà» que vol donar un personatge a un senyor que no sap fer criatures.

De banda aqueixos defectes, relativament insignificants, convinguem en que *Flacs naixem, flacs vivim...* és una bonica comèdia molt divertida, molt ben desenrotllada, escrita en un diàleg fàcil, interessant i xistós; que els caràcters, especialment el de la sogra i el de l'oncle, són de mà mestra, i que... vaja, que tenim obra per a dies, que ja convenia.

L'execució molt acurada; els artistes que no ho feren millor, és perquè no'n saben més; però val a dir que tots treballaren amb voluntat, distingint-se-hi notablement, en primer lloc, les senyores Morera i Ortiz i els senyor Giménez i Aymerich; i en segon lloc les senyores Fremont, Guart i Fornés i En Bruguera i En Martí.

TÍVOLI

L'òpera còmica *Marouf*, del mestre Rabaud, ha triomfat a Barcelona. I l'èxit se deu a la sortosa combinació de diferents elements ben notables. El llibret d'En Nepoty, inspirat en un conte oriental, resulta una pàgina exquisida; l'assumpte és interessant i divertit i es presta meravellosament per a que un bon compositor hi aboqui tota la seva inspiració i tota la seva ciència. En Rabaud, per la seva banda, feu una filigrana amb aqueixa partitura agradabilíssima, tractada a la moderna, amb els seguits esplais declamatoris enjoiats constantment per una rica i soperba harmonia. Entre els més deliciosos fragments de l'obra, que és tota ella, musicalment considerada, d'una extraordinària valor, recordem amb veritable emoció estètica el duo de Alí i Marouf del segon acte, tots els ballables de caràcter oriental, molt ben resolts i esplèndidament presentats en el tercer, el duo amorós del quart i els chors del final de l'obra.

La interpretació, bona; tant per part del director Leblanc i de l'orquestra, com dels cantants; entre aquests cal remarcar la tasca de les primeres parts, la senyoreta Sauman, soprano d'excel·lents condicions, i del tenor Devries, encarregat del paper de protagonista. Fins les ballarines estan superiors en aquesta òpera.

En els trajos no hi ha res a dir, sinó elogis: molts i molt bonics.

El decorat, molt vistós i molt ric. Són cada nit molt celebrades les decoracions d'En Vilomara i de l'Alarma. El primer hi té un interior, sobri i sever, espeterrant de dibuix i de color; una obra mestra més del gran mestre escenògraf; el segon, un carrer de magnífica perspectiva, en el qual s'hi descobreixen infinitat de bellíssims detalls que demostren lo ben documentat que En Salvadoret està en matèries orientals; és de lo milloret que ha pintat en sa vida. L'Oleguer Junyent també hi ha fet de les seves amb una tela molt lluminosa i ben colorida. Els altres... *non ragionar di lor*.

— Dimecres tingué lloc la *serata d'onore* de Mlle. Bugg, amb una representació de *Faust* i peces de concert. Inútil dia que la eminent diva fou ovacionada.

Val la pena d'anar al «Tívoli» a sentir aqueixos artistes excel·lents, d'una força dramàtica com poques vegades s'hagi vist a Barcelona. El nostre públic encara és a temps a reaccionar. No hi ha dret a deixar de correspondre als esforços d'una empresa tan magnànima com aquesta.

NOVEDADES

Per a avui, divendres, s'anuncia una important reestrena: la celebrada opereta anglesa *La Geisha*.

Serà presentada amb tota propietat, estrenant-se decorat dels senyors Castells i Santacruz. El vestuari i l'atrès també seran nous.

PRINCIPAL PALACE'

Una gran gentada assisteix a les vetllades d'aquest important music-hall.

Els programes no poden ésser més variats ni més interessants.

Ha debutat el gran *Mayol*, amb repertori novíssim i per a avui està anunciada la estrella *Wanda Cernowa*, número nou a Barcelona.

ELDORADO

Favorescut pel públic de senyoriu, com de costum. Darrerament ha obtingut un gros èxit la *Lolita Méndez*.

També es fan aplaudir de valent el cèlebre *Maieron* i els clowns *The Gustinos*.

De cintes cinematogràfiques tampoc estan malament.

ESPAÑOL

Aquesta nit estrena de *Els marits de Leontina*, vodevil de H. Capus, en tres actes.

No hi faltarem.

GOYA

Després del succés indiscutible de *El corazón manda* ha vingut l'èxit espontani de *La casa de la Troya*.

Aqueixa hermosa comèdia la executen En Vilches i demés artistes de la colla de una manera insuperable. Cada representació és un seguit d'aplaudiments.

POLIORAMA

Van donant copets a *La casa de la Troya* i a *La venganza de don Mendo*, que surten bastant arrodonides.

D'estrenes, per ara, res.

— Perseguit per un bou!... Es pega! .. Jo que sempre vaig al darrera dels bistecs! ..

ELS DEPORTS

Un home va ja tan esverat amb aquests nous Clubs que es crien d'un quant temps ençà i que semblen brotar per màgic encant, que no sap pas com agafar-s'ho això del míting deportiu. Perquè hem d'ésser tan maliciosos que tot seguit pretenem esbrinar les causes i els motius que han tingut els seus fundadors? Se parla d'uns terrenys que hi han per les afores de Barcelona... Lo que és, no ho sabem, més aquesta vegada, sí sembla que es tracta de quelcom més considerable que els interessos que puguin donar una taula de «bacarat» arrendada a aquest trust que tan fàcilment implanta Clubs «deportivos» i del que forçosament algun dia se n'haurà de parlar, amb tots els ets i uts, per dignitat deportiva.

Deixem avui els dirs malèvols de la gent i retornem al míting; fou senzillament deliciós i francament bolxevista en el terreny deportiu.

Allí s'atacà tot; i quina vehemència que gastem des de la tribuna; fins se vegé obligat a parlar En Gambús en defensa dels seus companys de Consistori. Feu unes afirmacions extraordinàries, radicals, que mereixen els «bravos» calurosos del públic. Ens digué, entre altres coses, que els barcelonins no tenim dret a queixar-nos dels seus edils que ho fan tan bé. Que no'n paguem prou d'impostos! Ens prometé un aeròdrom per a diversió dels nostres nets i un estadi que recordarà al de l'antiga Roma, de la qual ne som els hereus (!). Acabà amb un enèrgic crit de que sortíssim tots al carrer.

En veritat, tothom se disposava a fer-ho, mes en aquest món sempre se'n troben de tiquis miquis i al llegir les conclusions sortí un orador improvisat, gesticulant, amenaçant. El sàinet acabava en tragèdia. Lo de sempre, poquets i mal avinguts. Confessem que per la nostra part hi varem riure molt i recomanem als nostres llegidors que si es repeteix un nou aconeixement d'aquests, no's deixin pas perdre el «ceceo» de l'Oliver, s'hi divertiran.

Per a no desfer la nostra fama de gent deportiva, diumenge tinguerem futbol, olimpíades i curses de cavalls; l'homenatge Bru-Reguera, un èxit de taquilla i molt ens en felicitem; malhauradament el seu comiat no fou gaire felicit; un mal dia tothom pot tenir-lo.

A mida que es va acostant el començ del Campionat (demà passat) va creixent l'incertesa dels «barcelonistes»; de debó que la tasca dels seus equippers, fins ara, no fa prevenir gaire cosa bona. La data ja és propera i és inútil encaparrar-s'hi; donem temps al temps.

Les proves atlètiques un èxit d'organització i fins de gent; pels catalans un semifracàs (previst) puix la nostra classificació és totalment fictícia; per molt germanòfil que hagi sigut En Maluquer no creiem que s'empenyi en fer-nos creure que Blume, Utwiller i demés parentela de l'Hindenburg són de raça catalana, veritat?

STOP

Al entrar al quarter, el sargent pregunta al «quinto»:

—Saps llegir?

—Llegir, no senyor; però sé escriure.

—Com s'enten?... Veiam... escriu en aquest paper, qual-sevol cosa.

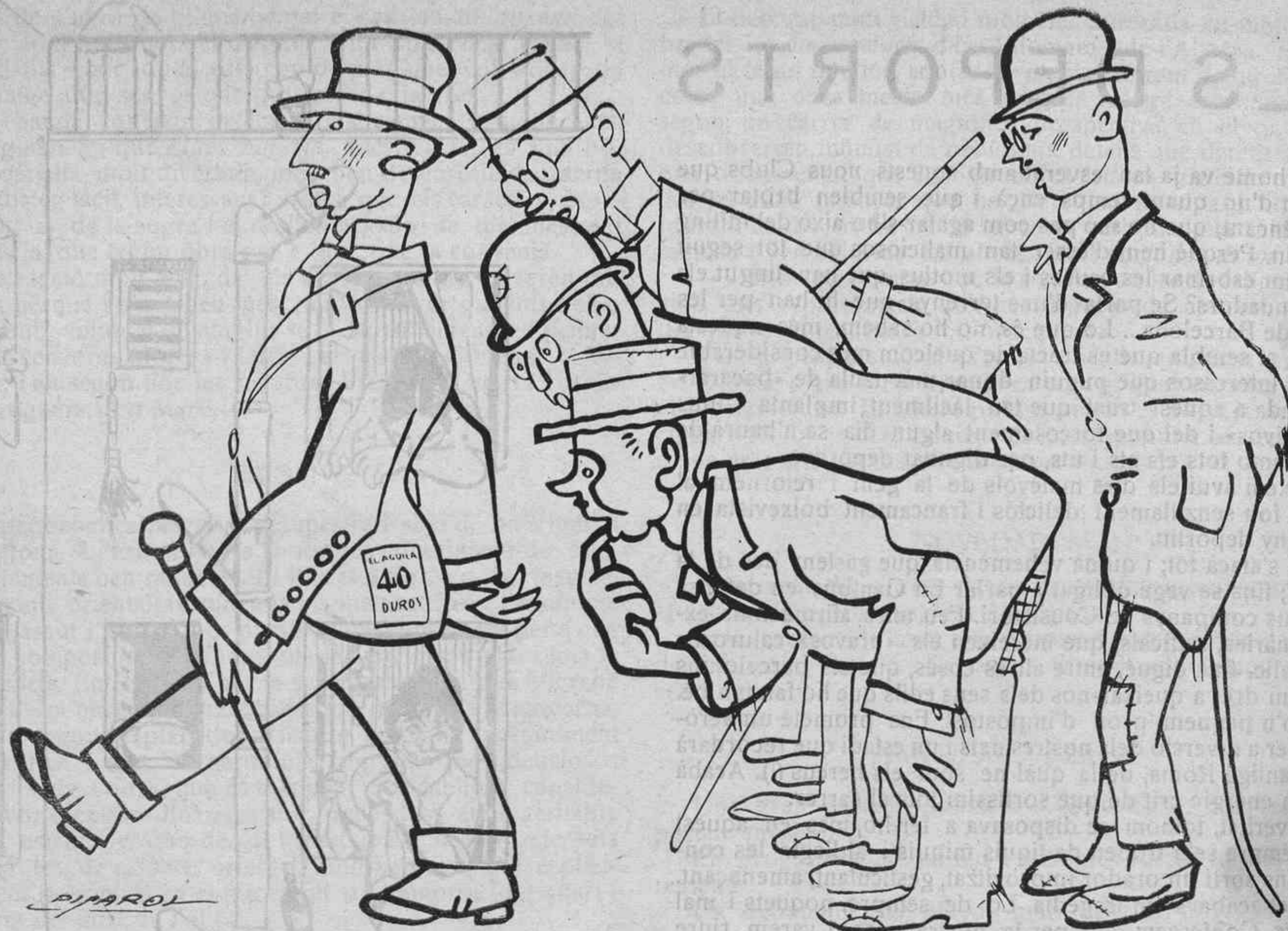
El «quinto» fa uns gargots incomprensibles amb la ploma.

—Què diu aquí?...—fa el sargent.

—Oh!... Ja li he dit que jo sabia escriure, però no sabia llegir.

—Oigasté, señá Baldirona!... Y el Congreso de las «patronas», cuando lo vamos a celebrar nosotras?...

UN CAS EXTRAORDINARI

—Goiteu, nois!... Un senyor que estrena un trajo!...

Una visita a la Societat d'Actors

INVITAT galantment vaig visitar, l'altre dia, la Societat d'Actors. I amb molta amabilitat i servint-me de *cicerone*, un soci *fundador* em feu recórrer totes les dependències de la casa: de la cuina, a la secretaria; del saló de juntes, al de... diversions; del de diversions, al de lectura o sigui biblioteca. En tots els departaments el bullici i l'alegria hi regnava. Socis i més socis discutien i comentaven qui d'una

manilla, d'una barrotada o xamelo. Tot estava ple com un ou menys la biblioteca, on la soletat era aclaparadora. Els llibres estan tan arrengrerats i tristos, que més que una biblioteca semblava un cementiri.

Ja seguit i reseguit tot el local, el meu *cicerone* em deixa i jo m'assento a pendre cafè a la taula d'uns quants *primers* actors de l'escala de reserva que comentaven a mitja veu i en petit comitè, l'estat actual del teatre.

—Jo—deia un primer actor que passa dels seixanta i que es pinta arrugues quan ha de fer un vell—Jo he recollit més llaurer que no hi ha en cap herbolari. La meva *Mort civil* s'ha fet més popular que el *Salt del tigre* d'En Pignatelli. La mort que jo feia era tan autèntica i real, que

un dia, a Caldes, em varen tirar, al prosceni, un titol d'un ninxo amb ossera. Em morí tan bé, que fins el públic els hi sabia greu que tornés a viure.

—Això és art—contesta un galan jove que sols treballa per Tenorios i Pastorets—i no lo que fant aquests *Amigos Tedys, Güells i Asquerinos del Poli*; diguem-ne comedians, «gente bien», que no són només que el *forneau* de la comèdia.

—Això és, i et sobra la raó—respon un altre galan que a Palautordera té més cartell que En Zaconni a Itàlia.—El dia que jo treballi en teatres de pedra, s'hauran acabat totes les eminències de *suelto* de comptaduria. Quan es conegui el meu art, o sigui el meu treball, donaré més feina a retirar primers actors, que no tenen al Banc d'Espanya a retirar moneda falsa. Al meu costat En Novelli, En Grasso i l'Enric quedaran un gra de sorra.

—Pots exclamar-te; en aquest món és la sort—respon una part de quadre—Aquí em tens a mí, que no envejo ni a En Jaume B. Oriol, ni a En «Ximenis», ni cap primer actor del seu estil i tinc de ramblejar tots els dies. Si En Fàbregas i Recasens em vegessin el meu repertori i em contractessin,estic segur que guanyarien molts quartos al «Romea».

—Es que nosaltres no som companys, no ens sabem entendre—contesta un *galancete* que *boleja* dissabtes i diumenges, i el reste de la setmana fa de tripaire.—Tindríem que emancipar nos de les empreses, treballar pel nostre compte. Si vostès volen podem començar. Jo tinc tres *bolos* pel diumenge a la Bordeta. Sou a *partir*?...

ferem *La carcajada* i *Tal hi va, qui hi no s'ho creu*; que hi diuen?...

—Que va per vostè, el pollastre.

—Compti amb mí—diu el de *La mort civil*—vui veure si encara em recorden.

—I si li tiren un altre títol?

—Justos, se m'acosta l'hora d'anar a jugar i tinc por de quedar-me al carrer.

--I amb vostè, s'hi pot comptar?

—De cap manera; per tenir de tornar a peu i quedar sense camisa, em contracto al vodevill.

—Deixem-ho córrer!

Tots s'aixequen de la taula, paguen el cafè i s'en van. I jo pregunto a un que's queda a fer el solitari: cada nit és tan divertit això?

—Ja ho crec; però vostè no torni. Aquí sempre es parla de lo mateix; lo que ha sentit avui, ho sentirà exactament tots els dies.

—Gràcies pel favor, no seré reincident.

RISTOL

ESQUELLOTS

La lleona del Parc, *Sultana*, ha parit tres lleonets.

Val més ella que la dona d'un obrer.

An ella rai, que no li manquen les subsistències!...

Foren portats a Cà la Ciutat, per a que els veïes el senyor Alcalde, els tres lleonets petits que acaba de parir la «Sultana» del Parc.

I diu que En Martínez Domingo, al rebre'ls carinyosament entre els seus braços, va exclamar:

—Aquí porteu lleons?... Si aquí lo que necessitem són gats!...

Sembla que el senyor Amado, com tants altres governadors civils, està disposat a empendre una enèrgica campanya contra el vici de fumar en els teatres i cines.

Molt bé. La intenció és magnífica.

Però ja m'agradarà veure'l maniobrar així, enèrgicament.

Miri que això del no fumar és tan difícil com la solució del conflicte social.

Ja veurà com els altres seguiran fumant i vostè es farà fuma.

Havem tingut ocasió de sentir tan celebrada Orquestra Americana executar algunes peces musicals a la «Nic-Fusly», que acaba de debutar en el nou *Hotel Ritz*.

Els «Nic-Fusly» són uns simpàtics artistes de grans disposicions. que cridaran poderosament l'atenció dels parroquians del nou hotel. Formen la colla de tzigans els distingits solistes Gustau Nicolau, Miquel Alfonso, Enric Solsona, Joan Prat, Miquel Fusellas, Isidre Paulí i Joan Duran.

El repertori de composicions que executen és molt notable i variadíssim. A base de instruments de corda, utilitzen per a determinades peces nombrosos instruments de caràcter exòtic i especial: el xilofon, els timbres, el campanòleg, la lira, l'arpehon, el timbal indu, la caixa xina, el grill i un grat més de instruments originalíssims.

Només que per a sentir aqueixos artistes, valdrà la pena d'anar a menjar sovint al *Hotel Ritz*.

La antiquíssima i popular taverna del carrer de la Lleona, *La Catedral*, ha tancat les seves portes. Ja no hi ha creències!...

—Menos mal!... Veig que a les bèsties també els hi arrenquen la pell.

Mirad a un hombre cargado porque el pícaro se lleva en las espaldas al diablo.

La nostra Diputació ha enviat un telegrama an En Sánchez Toca demanant-li el restabliment de les garanties.

Naturalment, l'èxit d'aqueixa petició no ofereix als barcelonins cap garantia.

Si en comptes de demanar això sollicitessin l'envio de més guàrdies civils, aleshores pot-ser sí que a Madrid ens complaurien.

Pobres regidors!

Reina santa, i com han sortit, de mans dels carnicers!

Més que esquarterats, trinxats.

Semblaven, talment, un grapat de carn per a fer la pilota.

I lo pitjor és que la tal carneta feia una mala olor, que tots els presents s'havien de tapar el nas.

Bona tongada pel Ferrocarril de Les Planes!...

El diumenge; una formidable topada amb les consegüents contusions i sustos.

El dilluns, tomba un carro a la Diagonal, i mata el carreter.

El dimarts...

¿Però això és un tren o una mitjalluna de carnicer?

Dilluns començà les seves tasques el «Segon Congrés Patronal».

Que Déu els *enllumini*, per a que els senyors Esteves no acabin de tirar llenya al foc.

L'alcalde, senyor Martínez Domingo fou l'encarregat de obrir les sessions. I digué:

«Se ha querido que yo inaugurara este acto, ya que si bien mi persona es insignificante, es grande mi representación: la de esta querida y hermosa Barcelona, atormentada hoy por el fragor de las luchas sociales.»

»En bien de la humanidad que se llama cristiana, por encima de las bajas pasiones, odios y rencores hay que pensar en poner las bases de una nueva organización del trabajo, que ha de ser norma de la sociedad futura.»

»Venis a deliberar sobre problemas arduos y conflictos pavorosos que conmovieron hoy al mundo. No vaciléis en vuestro cometido y despojaos de toda mira personal. Las ideas, aun siendo equivocadas, pueden llevar a las muchedumbres al paroxismo de la exaltación si sólo se opone a ellas la fuerza. Nuestra sociedad, que no tiene de cristiana más que el nombre, está corroida por el egoísmo y la codicia, que son, en definitiva, junto con la fuerza, los malos consejeros de la vida humana.»

»Es indispensable, pues, que la justicia llegue a gobernar el mundo, pero no de una manera dura, abstracta, seca, sino con magnanimidad y respeto para todos.»

»El trabajo del obrero es el esfuerzo de un ser racional, no de una máquina. Pensad en ello al tratar de los salarios, de las normas de trabajo, de los retiros, y en fin de todos los temas que habéis de estudiar.»

Molt ben engiponat, senyor batlle!

Això ho soscriuriem la majoria de barcelonins.

Notes de Casa:

De l'Agrupació «S. Rusiñol» rebérem una atenta invitació per a la Festa Artística Teatral celebrada el passat diumenge en el Bosc de Càn Oriol, de Rubí. Se representà molt acuradament el drama *L'hereu escampa*.

També havem rebut unes targes de convidat per a visitar, a les «Galeries Laietanes» una Exposició de Projectes de Xalets presentats al Concurs de «Terra-Mar» (Sitges) i una altra de notables pintures que en el mateix local presenta al públic l'estudiós artista Francesc Guinart.

I tenim a la vista també un programa del «Concurs de Sardanistes» que's celebrarà a Reus el dia 2 de novembre, adjudicant-se quatre premis importants.

Fum-fum-fum!

Se diu que han sigut embarcades en el nostre port, amb destí a l'estranger, 1,700 caixes de cigarros.

I entretant els fumadors barcelonins s'han de fumar el dit per falta de tota mena d'existències en els estancs.

Això és el comble de la barra, senyora Arrendatària.

Però, és clar, com que als membres del Consell no els hi falten *breves*!

Un amic nostre, assistent al míting deportiu del «Bosque», ens assegura que l'acte fou un veritable aconteixement. Hi hagué *bullicia* en gran; i és natural que hi fos tractant-se de gent jove.

I les conclusions?—preguntaran vostès.

Les conclusions foren *xuts* formidables pel govern i pel municipi, que des d'ara no pensaran sinó en destinar tots els cabals de les respectives caixes a subvencions de caràcter deportiu.

I un bè de color de xacolata.

Tota una família s'ha emmetzinat de resultes de menjar bolets, cullits per aqueixes muntanyes. Dos nois moriren a les poques hores, entre horroroses convulsions, i els altres arribaren mo't greus.

I és que hi ha molts ignorants que's creuen que tots els bolets són bons per a menjar.

Donada l'afició boletaire que hi ha entre la nostra classe treballadora, creiem que seria de gran utilitat que la Comissió Municipal de Higiene públiques i fés escampar gratis per les barriades obreres unes fulles il·lustrades amb elementals instruccions per a distingir els bolets comestibles dels venenosos.

Amb pocs diners se faria una gran obra humanitària.

Amic Reventós, apa, una idea per a proposar qualsevol dia al Consistori.

S'ha presentat a l'Ajuntament un projecte de reforma del Parc de Barcelona.

El millor projecte seria el que tendís a utilitzar-lo per a cases barates.

Edificar entremig dels jardins cases rascacels de trenta pisos; pisos que's poguessin llogar a preus mòdics; heu-vos aquí una manera bonica de fer obra social.

Què espera, el Municipi?

Entre amics, aficionats a les pràctiques higièniques:

—El metge em va recomanar que prenguéssim banys de mar.

—I tu què?

—Jo... Com que visc lluny de la platja i tinc banyera acasa... doncs... en comptes de pendre banys de mar, prenc la mar de banys.

La próxima semana se pondrá a la venta el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia popular de la vida práctica
para 1920

Comprando **El Año en la Mano** compra al mismo tiempo
una participación a un billete entero de la

Lotería de Navidad

Precio del libro: En rústica, 1'50 pesetas, encuadernado, 2 pesetas

Tres libros nuevos que aparecerán dentro de breves días

J. OLIVER BAUZÁ

**MADAMA
GITANA**

Un tomo: Pesetas 3

TOMO 124

COLECCION DIAMANTE

EDUARDO ZAMACOIS

Rick

Un tomo: Pesetas 0'60

ELS

**CENT MILLORS
CONTES CÒMICS**

Un tom: Pessetes 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llurances del Gbr Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

MITING DEPORTIU

— Demano la paraula: Amb la protecció d'uns quants senyors com En Güell, les institucions deportives aniríem d'una altra manera.